

Ziekenhuizen

Desinfectie van
huid en slijmvliezen

Werkgroep Infectie Preventie
Vastgesteld: maart 2008
Wijziging: oktober 2010
Wijziging: december 2011
Revisie: maart 2013

Aan de samenstelling van deze richtlijn werd, behalve door leden en medewerkers van de WIP, bijgedragen door: de heer D. den Heyer (operatie assistent), Haga-ziekenhuis Locatie Leyenburg Den Haag en de heer dr. W.H. Steup (chirurg), Haga-ziekenhuis Locatie Leyenburg Den Haag.

Dit document mag vrijelijk worden vermenigvuldigd en verspreid mits de Werkgroep Infectie Preventie (WIP) als bron wordt vermeld.

Controleer altijd of dit de meest recente versie van de richtlijn is (zie www.wip.nl). De WIP acht zich na het verschijnen van een update niet meer verantwoordelijk voor gedateerde versies van de richtlijn.

Opmerkingen over deze richtlijn ontvangen wij graag via stwip@wip.nl.

DISCLAIMER

De geplande revisiedatum van deze richtlijn is verlopen. Dit kan betekenen dat de richtlijn (op onderdelen) niet meer up-to-date is. De gebruiker dient daarom zelf na te gaan of deze richtlijn nog up-to-date is.

Werkgroep Infectie Preventie
p/a Leids Universitair Medisch Centrum
Kamer C7-P-131
Postbus 9600
2300 RC Leiden
T 071 52 66 756
E stwip@wip.nl
I www.wip.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	1
2	Wijzigingen	1
3	Algemene uitgangspunten	1
4	Te gebruiken desinfectantia.....	2
Bijlage A.	Literatuur	3

1 Inleiding

In deze nieuwe richtlijn staan maatregelen beschreven voor infectiepreventie bij handelingen waarbij de huidbarrière bewust wordt doorbroken, zoals operatieve ingrepen en puncties. De algemene uitgangspunten voor het toepassen van huiddesinfectie worden beschreven in hoofdstuk een. De te gebruiken huiddesinfectia staan beschreven in hoofdstuk twee.

Andere infectiepreventiemaatregelen die worden uitgevoerd vóór de operatie staan beschreven in de WIP-richtlijn: *Preventie van postoperatieve wondinfecties*.

2 Wijzigingen

In oktober 2010 is het vierde handje in hoofdstuk 2 ‘Te gebruiken desinfectantia’ gewijzigd.

In december 2011 is de eerste aanbeveling in hoofdstuk 1 ‘Algemene uitgangspunten’ gewijzigd.

3 Algemene uitgangspunten

- ☞ Desinfecteer de huid of slijmvliezen bij:
  - puncties bij patiënten met een sterk verminderde weerstand zoals agranulocytopenie;
  - punctie van steriele lichaamsholten of organen;
  - bloedafname voor een bloedkweek;
  - het inbrengen van een drain of katheter;
  - operatieve ingrepen.

Opmerking: De werkgroep acht desinfectie van huid of slijmvliezen voorafgaand aan vloeistofoediening via een intradermale, intramusculaire of subcutane injectie of een venapunctie bij patiënten met een normale weerstand niet nodig, al is het wetenschappelijke bewijs hiervoor zwak (1).

Motivatie: Door de op de huid en slijmvliezen aanwezige micro-organismen eerst te reduceren door middel van desinfectie wanneer de huidbarrière bewust wordt doorbroken, wordt een infectie voorkomen.

- ☞ Hanteer de door de fabrikant voorgeschreven contacttijd.
- ☞ Voer vervolghandelingen alleen uit als het aangebrachte desinfectans volledig aan de lucht is gedroogd.
- ☞ Desinfecteer eenmaal.
- ☞ Desinfecteer een gebied dat groot genoeg is voor de incisie met mogelijkheid voor plaatsing van extra incisies.

4 Te gebruiken desinfectantia

- ☞ Gebruik voor desinfectie van de huid of slijmvliezen desinfectantia die voor dit doel zijn toegelaten.

Desinfectantia gebruik valt onder verschillende wetten:

- Geneesmiddelenwet;
- Wet op de Medische hulpmiddelen;
- Bestrijdingsmiddelenwet;
- Warenwet.

- ☞ Gebruik alcohol (60-90%) voor desinfectie van de huid, met of zonder toevoeging van 0,5% chloorhexidine (chloorhexidinetinctuur) of 1% jodium (jodiumtinctuur).

Motivatie. De werkgroep spreekt geen voorkeur uit voor de in de aanbeveling vermelde desinfectantia. Een Cochrane review over het effect van pre-operatieve huiddesinfectie op het voorkomen van postoperatieve wondinfecties concludeert dat er onvoldoende onderzoek is om conclusies te trekken (2). De desinfecterende alcohol concentratie ligt tussen de 60 en 90 procent (3). In de praktijk wordt meestal een oplossing van alcohol 70% gebruikt.

Er zijn aanwijzingen dat chloorhexidine toxisch is voor het binnenoor (4,5).

- ☞ Gebruik voor desinfectie van slijmvlies chloorhexidine 0,2-1% in water of povidonjodium 10% in water.

Desinfectantia op alcoholbasis zijn pijnlijk op de slijmvliezen.

- ☞ Gebruik voor desinfectie van het oog en de huid rondom het oog povidonjodium 5% in water.

Motivatie: Chloorhexidine in een concentratie groter dan 1% is toxisch voor het epitheel van de cornea (6). Preparaten die alcohol of detergens bevatten kunnen oogschade tot gevolg hebben (7).

Zie voor desinfectie van het oog de WIP-richtlijn: *Veilig werken in de oogheelkunde*.

- ☞ Gebruik desinfectantia op waterbasis niet meer wanneer de aangegeven houdbaarheidstermijn door de fabrikant is verstreken.

De houdbaarheid van desinfectantia op waterbasis is korter dan voor desinfectantia op alcoholbasis.

Bijlage A.   Literatuur

- 1 Loeffers MA, Mookink HG. Disinfection of the skin prior to injections does not influence the incidence of infections; a literature study. *Ned Tijdschr Geneesk* 2002; 146(16):765-767.
- 2 Edwards PS, Lipp A, Holmes A. Preoperative skin antiseptics for preventing surgical wound infections after clean surgery. *Cochrane Database Syst Rev* 2004;(3):CD003949.
- 3 Morton HE. The relationship of concentration and germicidal efficiency of ethyl alcohol. *Ann N Y Acad Sci* 1950; 53(1):191-196.
- 4 Aursnes J. Cochlear damage from chlorhexidine in guinea pigs. *Acta Otolaryngol* 1981; 92(3-4):259-271.
- 5 Bicknell PG. Sensorineural deafness following myringoplasty operations. *J Laryngol Otol* 1971; 85(9):957-961.
- 6 Hamill MB, Osato MS, Wilhelmus KR. Experimental evaluation of chlorhexidine gluconate for ocular antisepsis. *Antimicrob Agents Chemother* 1984; 26(6):793-796.
- 7 Mac Rae SM, Brown B, Edelhauser HF. The corneal toxicity of presurgical skin antiseptics. *Am J Ophthalmol* 1984; 97(2):221-232.